

3. వర్షం

డా॥ పల్లు దుర్దయ్య

బొమ్మను చూడండి - ఆలోచించండి - మాట్లాడండి

ప్రశ్నలు

- బొమ్మలో ఎవరెవరున్నారు? ఏం చేస్తున్నారు?
- బాలిక మబ్బును చూస్తూ ఏం పాట పాడుతున్నదో ఊహించండి.
- వానపడుతుంటే మీకేం చేస్తారు? మీకేం చేయాలనిపిస్తుంది?

పాఠం ఉద్దేశం

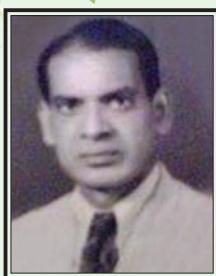
పొగలు సెగలు కక్కె వేసవికాలం వెళ్ళి పోఱుంది. అంతవరకు వేడెక్కిన భూమిని చల్లబరుస్తూ వర్షాకాలం ప్రవేశించిది. అటువంటి వర్షాకాలపు సాగసును, సామాన్యులపై ఆ వర్ష ప్రభావాన్ని తెలియజేయడం ఈ పార్యభాగ ఉద్దేశం.

పార్యభాగ వివరాలు

ఈ పార్యభాగం ‘ఖండకావ్యం’ ప్రక్రియకు చెందినది.
వస్తువైవిధ్యం కలిగిన ఖండికలతో కూడి ఉన్న కావ్యం ఖండకావ్యం.
ఈ పార్యభాగం డా॥ పల్ల దుర్గయ్య రచించిన ‘పాలవెల్లి’ అనే
ఖండకావ్యం నుంచి తీసుకోబడింది.

కవి పరిచయం

25.05.1914
19.12.1983

డా॥ పల్ల దుర్గయ్య వరంగల్ అర్థన్ జిల్లా మడికొండ గ్రామంలో జన్మించాడు. ఈయన తల్లిదండ్రులు నర్సమ్మ, పాపయ్యశాస్త్రి. ఈయనకు సంస్కృతం, తెలుగు, ఆంగ్ల భాషలలో పాండిత్యం ఉన్నది. ఉస్కానియా విశ్వవిద్యాలయం నుంచి తెలుగులో మొట్టమొదటటి ఎం.ఎ. పట్టా అందుకున్నాడు. పాలవెల్లి, గంగిరెడ్డు మొదలైనవి ఈయన రచనలు. ‘16వ శతాబ్ది యందలి ప్రబంధ వాజ్ఞాయం - తద్వికాసం’ అనే అంశంపైన పరిశోధన చేశాడు. ఈయన శైలి తెలంగాణ పదజాలంతో సున్నితమైన హస్యంతో సాగుతుంది.

విద్యార్థులకు సూచనలు

- ★ పారంలోని బొమ్మ చూడండి. పారం ముందున్న ప్రవేశిక చదువండి. పారంలోని విషయాన్ని ఊహించండి.
- ★ పారాన్ని చదువండి. అర్థంకాని పదాలకింద గీతలు గీయండి.
- ★ అర్థంకాని పదాలను, వాక్యాలను గురించి మీ మిత్రులతో చర్చించండి.
- ★ పార్యపుస్తకం చివరన ఉన్న ‘పదాలు - అర్థాలు’ పట్టిక చూసి, తెలియని పదాలకు అర్థాలను తెలుసుకొండి.

ప్రవేశిక

వర్షాకాలం వచ్చిందంటే, వర్షాలు పడుతుంటే ఆబాలగోపాలం సంతోషిస్తారు. పశుపక్ష్యాదులు ఆనందపడుతాయి. ప్రకృతి పులకరిస్తుంది. అందరికీ మేలు జరుగుతుంది. అయితే ఆ వర్షాలు కొంతమందికి కొన్ని ఇబ్బందులనూ కలిగించవచ్చు. అట్లాంటి ఇబ్బందులను కలిగించవచ్చని వర్షాన్ని కోరుకుంటూ పల్ల దుర్గయ్య రాసిన పద్మాలను ఇప్పుడు చదువుదాం.

I

- ఉ. నిన్నటిదాక లేవుకద నింగిని, పుట్టియు పుట్టకుండనే మిన్నెగు బ్రాకినాననుచు మీసలు దువ్వుచు నవ్వుచుంచివే మన్న! యిదేమినీతి, నడుమంతరపున్ సిరి కుబ్బివారి గ రోస్సుతి నిల్వునీరయి మహాదధి పాలయి పోద మేఘుమా? 1
- కం. చిటపట చినుకులు రాలేను పటపట వడగండ్లు పుడమిపై బడె, ధారల్ పుటపుట్టనై కుండలతో నటునిటు దొరలించినట్టులై కనుపట్టేవ్. 2

అలోచించండి - చెప్పండి

- ★ మేఘున్ని, నడుమంతరపు సిరికి మిడిసిపడే వారితో కవి ఎందుకు పోల్చి ఉంటాడు?
- ★ వర్షం పడడాన్ని కవి వర్ణించాడుకడా! జోరువాన పడుతుంటే మీకెట్లూ అనిపిస్తుంది?

II

- సీ. నేలపై మోపిన కాలు చుఱుక్కుని బోబ్బి లెక్కడి దినమ్ములు గతించే, నించుక యుశ్రద్ధ నుంచిన పాదమ్ము జఱుకుజఱుక్కుని జాఱదొడగె పగలు రాత్రి యనక ప్రభు పాలితులనక ప్రజలందఱును ఛత్రపతులె యైరి నెఱియలు వాఱిన నేలనంతట నద్ద ములు దాపినట్లు నీదలు కనబడె

- తే.గీ॥ పులకరించి భూసతి రామచిలుకయ్యే హుంకరించి యాబోతులు అంకెవేసె నాగలిని బట్టి కృషికుడు నడుముగట్టే నాశ లుప్పాంగి పాతె వర్షాగమమున 3

★ఉ. ఉన్నత సౌధ గోపరపు టుయ్యేలమంచములందు తిన్నగా
కన్నలు మూసి గుఱ్ఱమని గాధసుష్టప్పిని ముస్తియుండు సం
పన్నులమీదికిన్ జనగ వాటముకామిని వానదేవుడా!
చిన్నని చొప్పకప్పు గుడిసెల్ వడి కూలగ దాడిచేతువా! 4

ఆలోచించండి - చెప్పండి

- ★ ప్రజలందరు ఛత్రపతులైనారని కవి ఎందుకన్నాడు?
- ★ ‘భూసతి రామచిలుకయయ్య’ అని కవి ఎందుకన్నాడు?
- ★ వానలు పడడం వల్ల వాతావరణం ఎట్లా మారుతుంది? ఏమేం జరుగుతుంది?

III

★ఉ. వడలకు వాడిపోయి వడి పయ్యేర యూపుకు పట్టువీడి యిం
గుడిసెల కప్పు లొప్పెడలె, గుంజలు పాదుల నూగులాడెడిన్,
గడగడలాడుచున్నయవి కారుమొగుళ్లను గాంచినంత, నీ
పుడిసెడు పేదకాపురము పొల్లొనరింపకు వానదేవుడా! 5

ఉ. గపగప చొచ్చివచ్చు చలిగాలికి కప్పులు లేని దీపముల్
షెపటెపలాడిపోయె, చెలరేగిన చీకటిలో శరీరముల్
రిపులకు నప్పజెప్పిన దరిద్రులు నిద్రలపోయినారు, నీ
విపుడె సవారిచేసి యలయింపకు వారిని వానదేవుడా! 6

ఆలోచించండి - చెప్పండి

- ★ మబ్బులను చూసి గుడిసెల కప్పులు, గుంజలు ఎందుకు గడగడలాడినాయి?
- ★ ‘శరీరములను రిపులకు అప్ప చెప్పడం’ అంటే నీకేమి అర్థమయింది?
- ★ పుడిసెడు పేదకాపురము అని కవి అన్నాడు కదా! పేదల కాపురాలు ఎట్లా ఉంటాయి?

తాత్పర్యాలు

1. ఓ మేఘమా! నిన్నటివరకు ఆకాశంలో లేనేలేవు కదా! పుట్టి పుట్టకుండానే ఆకాశానికి ఎగబాకినానని మీసాలుదువ్వుతూ గర్వంతో నవ్వుతున్నావెందుకు? ఇది నీతి కాదు. నదుమంత్రపు సిరికి మిడిసిపడేవారి గర్వం నిలువునా నీరై సముద్రం పాలొతుందని తెలుసుకో!
2. చిటపట చినుకులతో వాన మొదలైంది. పటపటమని వడగండ్లు భూమిమీద పడ్డాయి. చూస్తుండగానే కుండలతో ధారలు పోసినట్టుగా పెద్దపెద్ద శబ్దాలతో వర్షం విజృంఖించింది.
3. కాళ్ళు నేలపై పెట్టినంతనే బొబ్బులెక్కించే ఎండకాలం వెళ్లిపోయింది. అజాగ్రత్తగా నడిస్తే జురున కాలు జారుతున్నది. ఎడతెరిపిలేకుండా కురిసే వర్షంలో తడువుకుండా ఉండేందుకు అందరు ఛత్రిలు పట్టుకోవడంతో ప్రభువులు పాలితులు (రాజు-పేద) అనే తేడా లేకుండా అందరూ ఛత్రపతులే అయ్యారు. వేసవికాలంలో నెర్రెలిచ్చిన నేలంతా నీటితో నిండి అద్దాలు తాపినట్టయి నీడలు కనిపిస్తున్నాయి.
వర్షానికి పులకరించిన నేలంతా పచ్చదనంతో రామచిలుకవలె కనిపిస్తున్నది. ఆబోతులు హుంకారంతో రంకెలు వేస్తున్నాయి. రైతులు నాగలిపట్టి వ్యవసాయానికి సిద్ధపడ్డారు. ఇట్లూ అన్ని జీవుల్లో ఆశలు నింపుతూ వర్షాకాలం వచ్చింది.
4. ఓ వానదేవుడా! ఎత్తైన మేడలమీద, ఉయ్యాల మంచాలలో గుఱకలు పెదుతూ గాఢనిద్రలో ఉన్న ధనవంతుల మీదికి పోవడం వీలుకాదని, పేదవాళ్ళు జొన్నచొప్పతో కప్పులు వేసుకున్న గుడిసెలు గభాలున కూలిపోయేటట్లుగా దాడిచేస్తావా? వద్ద అట్లా చేయకు.
5. గుడిసెల కప్పులు ఎండలకు వాడిపోయి, వేగంగా వీచే గాలులకు పట్టుతప్పిపోయాయి. వాటి గుంజలు ఊగులాడుతున్నాయి. నల్లని మబ్బులను చూడగానే అవి భయంతో గడగడలాడుతున్నాయి. ఓ వానదేవుడా! ఈ పేదసంసారాన్ని నాశనం చేయకు.
6. ఔ కప్పులు సరిగ్గాలేని గుడిసెలలోనికి హాతాత్తుగా గాలి చౌరబడగానే దీపాలు రెపరెపలాడి ఆరిపోయాయి. పేదలు ఆ చీకల్లోనే శత్రువులకు (దోషులు, తేళ్ళు, పాములు మొదలైనవాటికి) శరీరాలు అప్పగించి పడుకున్నారు. ఓ వానదేవుడా! ఇక నీవు కూడా ప్రతాపాన్ని చూపించి వారిని బాధపెట్టకు.

ఇవి చేయండి

E9B7T1

I

ఇవి అర్థం చేసుకొని, ఆలోచించి మాట్లాడడం

1. నీకు ఏ కాలం అంటే చాలా ఇష్టం? ఎందుకు?
2. పారం చదివారుకదా! కవికి వర్షం గురించి ఉన్న అభిప్రాయాన్ని మీరు సమర్పిస్తారా? విభేదిస్తారా? ఎందుకు?

II

ధారాళంగా చదువడం - అర్థం చేసుకొని, ప్రతిష్పందించడం

1. కింది భావం వచ్చే వాక్యాలను పారంలో వెతికి రాయండి.

- ఆ. నడుమంత్రపుసిరికి గర్వపదేవారి గర్వం నీరై సముద్రంలో కలిసిపోతుంది.
- ఆ. నెట్రెలిచ్చిన నేలంతా అధ్యంవలె మారి నీడలు కనిపిస్తున్నాయి.
- ఇ. పటపటమని వడగండ్లు నేలమీదపడినాయి.
- ఈ. సంపన్ములు మేడల్లో హాయిగా గుర్తుపెట్టి నిద్రపోతున్నారు.
- ఉ. నల్లని మబ్బులను చూడగానే గుడిసెలు, గుంజలు గడగడలాడుతున్నాయి.

2. కింది కవితను చదివి, ప్రశ్నలకు జవాబులు రాయండి.

చిటపట చినుకుల వాన - చిరుజల్లై కురిసేనా
 నేలంతా తడిపే వాన - హరివిల్లై విరిసేనా
 జలజల గలగల పారే - సవ్వడి ఈ వాన
 చెరువులు బావులు నిండుగ - నింపే ఈ వాన
 పసిడి పంటలను ఇష్టగా - పరుగెత్తే ఈ వాన
 పరిసరాలను పచ్చదనంతో - నింపేటి ఈ వాన.

- ఆ. వాన ఎట్లూ కురిసింది?
- ఆ. వాన వేణిని నింపడానికి కురిసింది?
- ఇ. వానవల్ల కలిగే లాభమేమిటి?
- ఈ. ‘పసిడి పంటలు’ అనే పదంలో పసిడి అనే పదానికి సమానార్థక పదం ఏది?
- ఉ. పై కవితలో ఉన్న జంటపదాలు ఏవి?

III

స్వయంచన

1. కింది ప్రశ్నలకు ఐదేసి వాక్యాల్లో జవాబులు రాయండి.

- ఆ. వర్షాల వల్ల ఏం జరుగుతుందో తెలుసుకున్నారు కదా! మరి శీతకాలంలో ఎట్లూ ఉంటుంది?
- ఆ. ‘చిన్నని చొప్ప కప్ప గుడిసెల్ వడి కూలగ దాడిచేతువా?’ అని కవి ఎందుకు అని ఉంటాడు?
- ఇ. వర్షాల కోసం ఎవరెవరు ఎదురుచూస్తారు? ఎందుకు?
- ఈ. డా॥ పల్లా దుర్గయ్య గురించి రాయండి.

2. కింది ప్రశ్నకు పది వాక్యాల్లో జవాబు రాయండి.

పార్శ్వభాగ సారాంశాన్ని సాంతమాటల్లో రాయండి.

IV

సృజనాత్మకత / ప్రశంస

- మీకు నచ్చిన ప్రకృతి దృశ్యాన్ని వర్ణిస్తూ వ్యాసం రాయండి.
(లేదా)
- ఎండాకాలంలోని వాతావరణాన్ని, ప్రజల స్థితిగతులను వర్ణిస్తూ వ్యాసం రాయండి.

V

పదజాల వినియోగం

- ముందు చదివిన పాతాలనుండి కింది గుణింతాలతో కూడిన పదాలను వెతికి పట్టిక ఆధారంగా రాయండి.

—o	o	t	ఁ	ఁ	ఁ	—	—	—	—	—	—	—	—

- కింది వాక్యాల్లో గీతగీసిన పదాలకు అర్థాలు రాయండి.
 - సోమనాద్రిరాజు కిరీటం వజ్రాలతో తాపడర చేయబడి ఉండేది. ()
 - కృష్ణికులు పొద్దుస్తమానం కష్టపడి పంటలు పండిస్తారు. ()
 - ఎండాకాలం మిద్దెపై పడుకుంటే పయ్యెర హయిగా వీస్తుంది. ()
 - తొందరగా చేరుకోవాలంటే వడిగా నడవాలి. ()
- కింది వాక్యాలు చదువండి. ఒకే అర్థం వచ్చే పదాలకింద గీత గీయండి.
 - సముద్రం నీరు ఉప్పగా ఉంటుంది. కానీ ఆ ఉడధి రత్నాలకు నిలయం. పయోధి దాటాలంటే ఓడ కావాలి.
 - నింగిలోని చంద్రుడు వెన్నెల కురిపిస్తున్నాడు. అంబరమంతా సక్షత్రాలు పరుచుకున్నాయి.
 - మనం భూమిని తల్లిగా భావిస్తాం. ఎందుకంటే అవని మనం పుట్టడానికి, నివసించడానికి ఆధారం కనుక. అటువంటి పుడమిని మన స్వీర్ధంకోసం కలుపితం చేయకూడదు.

4. కింది పదాలతో సాంతవాక్యాలు రాయండి.

- అ) బొబ్బలెక్కు
- ఆ) అశ్రద్ధ
- ఇ) పటపట
- ఈ) ఆశలుప్పాంగు
- ఉ) పులకరించు

VI

జాపను గురించి తెలుసుకుండాం

1. నాగ్లవ పద్యాన్ని చదివి అందులో ఉన్న సరళాక్షరాలను, పరుషాక్షరాలను, మహాప్రాణాలను, అనునాసికాలను గుర్తించి రాయండి.

లింగములు

★ కింది వాక్యాలను చదువండి.

గీత, లత కూరగాయలు తేవదానికి అంగడికి బయలుదేరారు.

ప్రదీప్, సందీప్లు వాళ్ళ నాన్నతో కలిసి పట్టం వెళ్ళారు.

పిల్లి ఎలుకను వెంబడించింది.

చెట్టుమీద కోతులు దుంకుతున్నాయి.

పై వాక్యాలలో గీత, లత, ప్రదీప్, సందీప్, నాన్న, పిల్లి, ఎలుక, చెట్టు, కోతులు మొదలైన పదాలను పరిశీలించండి.

గీత, లత - అనేవి శ్రీలకు చెందిన పదాలు. ఇట్లాంటి పదాలను శ్రీలింగ పదాలు అంటారు.

ప్రదీప్, సందీప్, నాన్న - అనేవి పురుషులకు (మగవారికి) చెందిన పదాలు. ఇట్లాంటి పదాలను ‘పుంచింగ పదాలు’ అంటారు.

పిల్లి, ఎలుక, చెట్టు, కోతులు మొదలైన పదాలు పురుషులనుకానీ, శ్రీలనుకానీ సూచించవు. ఇట్లాంటి పదాలను నపుంసక లింగ పదాలు అంటారు.

దీని ప్రకారం

పురుష వాచక శబ్దాలను పుంచింగాలనీ

శ్రీ వాచక శబ్దాలను శ్రీలింగాలనీ

పై రెండు కానటువంటి (మానవ సంబంధం కాని) వాటిని అనగా వస్తు, పక్కి, జంతు వాచక శబ్దాలను నపుంసకలింగ పదాలని చెప్పవచ్చు.

2. కింది పేరాలోని పుంలింగ, స్త్రీలింగ, నపుంసకలింగ పదాలను గుర్తించి రాయండి.

సునీత ఉదయాన్నే నిద్రలేచి సమయానికి బడికి వెళ్లింది. బడిలో సురేశ్ తాను రాసిన కథను సునీతకు వినిపించాడు. ఆ కథలో కుందేలు చెట్టు తొర్లో తన పిల్లలతో అడుకునే సన్నివేశంతో పాటు కుందేలు, ముంగిసతో స్నేహం చేయడం కూడ బాగా నచ్చిందని, సునీత తన స్నేహితురాలితో చెప్పింది. అంతేకాదు ఆ కథను తన అస్వయ్య గోపాల్కు కూడ వినిపించింది. కథ బాగుందని అందరూ సురేశ్ను మెచ్చుకున్నారు.

స్త్రీ లింగ పదాలు - 1)

2)

పుంలింగ పదాలు - 1)

2)

నపుంసకలింగ పదాలు - 1)

2)

3)

ప్రాజెక్టుపని

వానకాలాన్ని వర్ణించే రెండు మూడు పాటలు లేదా కవితలు సేకరించండి.

నివేదిక రాసి, చదివి వినిపించండి.

నేనివి చేయగలనా ?

- ★ నాకు ఇష్టమైన కాలం గురించి చెప్పగలను.
- ★ అపరిచితమైన కవితను చదివి ప్రశ్నలకు జవాబులు రాయగలను.
- ★ పార్యభాగ సారాంశాన్ని సొంతమాటల్లో రాయగలను.
- ★ నాకు నచ్చిన ప్రకృతి దృశ్యాన్ని వర్ణిస్తూ వ్యాసం రాయగలను.

అవును / కాదు

అవును / కాదు

అవును / కాదు

అవును / కాదు

ప్రకృతి తల్లిలాంటిది.
ఒక్కోసారి కోపంతో కసురుకున్నా వెంటనే
దగ్గరకు తీసుకొని లాలిస్తుంది.

చదువండి - తెలుసుకొండి

డా॥ బి.ఆర్.అంబేద్కర్

చదువుకోవడానికి బడికి వెళ్తే దూరంగా కూర్చోబెట్టారు...
మంచినీళ్ళకోసం బావిదగ్గరకు వెళితే ముట్టరాదన్నారు...
ప్రయాణం కోసం బండిక్కితే మధ్యలో దించి అవమానించారు...
అయినా ఆ బడిముడుకులన్నీ ఎదుర్కొని...
ఆత్మవిశ్వాసంతో ముందడుగేసి...
తనవంటి వారెండరికో సమన్యాయం దక్కాలని శ్రమించిన
రాజ్యాంగ రూపశిల్పి ‘భారతరత్న’ డా॥ బి.ఆర్.అంబేద్కర్!

అంబేద్కర్ తల్లిదండ్రులు భీమాబాయి, రాంజీస్కపాల్. వీరిది మహోరాష్ట్రలోని రత్నగిరిజిల్లా. రాంజీస్కపాల్ మధ్యప్రదేశ్ లో ఉద్యోగం చేశాడు. అక్కడే ‘మౌ’ అనే గ్రామంలో పద్మాలుగప సంతానంగా అంబేద్కర్ జన్మించాడు. అంబేద్కర్ చిన్నప్పటినుండి పరనాభిలాషి. ఆలోచనాపరుడు. ఎవరేమన్నా ఎదురించే దైర్యసాహసాలు గలవాడు. అనేక అవమానాలెదుర్కొంటూనే 1907లో మెత్రిక్యూలోఫన్ పూర్తిచేశాడు. ఆ సందర్భంగా జరిగిన సన్మానసభకు ప్రముఖ మరారీ రచయిత కేలూన్నర్ హోజురై ‘గౌతమబుద్ధుని జీవిత చరిత్రను బహుమతిగా ఇచ్చి అంబేద్కర్ను ఉన్నత విద్య చదివేందుకు ట్రోత్సపించాడు. ప్రపంచానికి అపాంసా సిద్ధాంతాన్ని బోధించిన బోధించుండే స్వేచ్ఛ, సమానత్వం, సౌభాగ్యత్వం అనే విలువైన మాటల్ని గ్రహించానని అంబేద్కర్ ప్రకటించాడు. ఈ అంశాలు ప్రతిబక్షరికి లభించిననాడే సామాజిక న్యాయం జరుగుతుందని ఆకాంక్షించాడు. పుస్తకపరణాన్ని అమితంగా ఇష్టపడే అంబేద్కర్ ఇంగ్లాండ్ లో చదువుకునే రోజుల్లో ప్రపంచంలోనే అతిపెద్ద గ్రంథాలయమైన లండన్ లైబ్రరీలోని గ్రంథాలన్నీ చదివాడు. ఈ గ్రంథాలన్నీ చదివినవారు ప్రపంచంలో ముగ్గరే! ఆ ముగ్గరిలో ఒకరు అంబేద్కర్ కావడం దేశానికి గర్వకారణం.

న్యాయవాదవృత్తిలో ప్రవేశించి ఒకవైపు పేదలందరికి న్యాయం అందిస్తూనే మరోవైపు అట్టడుగు వద్దాల వారి అభ్యస్తుతికోసం శ్రమించాడు. బొంబాయి లెజిస్లైటింగ్ కౌన్సిల్ సభ్యుడిగా నామినేట్ అయి వివిధ సమావేశాల్లో కమిటీల్లో కీలకపాత్ర పోషించాడు. సమసమాజ స్థాపన కోసం కృషిచేసిన అంబేద్కర్ విద్యకు, స్వాభిమానానికి, శీలానికి అత్యంత ప్రాధాన్యమిచ్చాడు. చిన్నరాష్ట్రాల ఏర్పాటుతోనే దేశం అభివృద్ధి చెందుతుందని ఆ రోజుల్లోనే కాంక్షించిన దార్శనికుడు అంబేద్కర్.

ఆయనలోని ఆత్మవిశ్వాసం, నిరాడంబరత, ప్రతిఫుటనాచైతన్యం, నిరంతర పరనాభిలాష, సునిశిత పరిశీలన, తపన నేటి బాలబాలికలకు అత్యంత అవసరం. ఆత్మగౌరవానికి ఎనలేని ప్రాధాన్యమిచ్చిన అంబేద్కర్ గంభీరత, సున్నతత్వం కలగలిసిన గొప్ప మానవతావాది.